

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ
МАЙСТЕРНОСТІ

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ЗМІСТ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Дипломна робота з соціальної педагогіки
(освітньо-кваліфікаційний
рівень «Бакалавр»)

студента 4 курсу 42 групи
галузі знань:

0101 Педагогічна освіта

напряму підготовки:

6.010106 Соціальна педагогіка

Мазура Максима Івановича

Керівник:

старший викладач кафедри соціальної
педагогіки та педагогічної майстерності,
кандидат педагогічних наук

Залібовська-Ільніцька Зоя

Володимирівна

Рецензент: кандидат педагогічних наук

доцент кафедри природничих та
соціально-гуманітарних наук КВНЗ

«Житомирський інститут медсестринства»

С. Д. Поплавська

Допущено до захисту
протокол засідання кафедри соціальної педагогіки та педагогічної майстерності
№ 11 від 18 травня 2015 року

Оцінка:

Національна шкала: _____

Кількість балів: _____

ECTS: _____

Члени комісії:

(підпис) Сейко Н.А.
(прізвище та ініціали)

(підпис) Коляденко С.М.
(прізвище та ініціали)

(підпис) Павлик Н.П.
(прізвище та ініціали)

(підпис) Тарасенко Н.Л.
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ЗМІСТУ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	6
1.1. Характеристика базових понять дослідження	6
1.2. Види ігрової діяльності дітей дошкільного віку.....	8
1.3. Соціально-педагогічний зміст ігрової діяльності дітей дошкільного віку.....	20
Висновки до розділу І	25
РОЗДІЛ ІІ. ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ЗМІСТУ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	27
2.1. Програма дослідження соціально-педагогічного змісту ігрової діяльності дітей дошкільного віку	27
2.2. Аналіз емпіричного дослідження соціально-педагогічного змісту дітей дошкільного віку.....	35
2.3. Рекомендації майбутнім соціальними педагогами щодо врахування соціально-педагогічного змісту ігрової діяльності дітей дошкільного віку.....	38
2.4 Закон України «Про охорону дитинства».....	40
Висновки до розділу 2.....	58
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	63
ДОДАТКИ.....	68

ВСТУП

Актуальність дослідження. У дошкільному вихованні активно використовують зображувальну, конструктивну, ігрову та практичну діяльність з метою розширення світогляду дитини, формування у неї нових уявлень, понять і способів практичних дій. У таких ситуаціях ще відсутні навчальні мотиви діяльності, які легко можуть виникати внаслідок відповідного впливу щодо конкретних дій. Поява цих мотивів не минає безслідно для дитини і результатів її діяльності. Передусім підвищується її активність у засвоєнні нових дій, у діяльності з'являється навчальний елемент, який ускладнює внутрішній зміст, розширює можливості самостійного набуття досвіду діяльності, активного прийняття наступних навчальних вимог.

Базовий компонент дошкільної освіти України ґрунтується на основних положеннях Міжнародної конвенції ООН про права дитини, Законах України "Про освіту", "Про дошкільну освіту", "Про охорону дитинства", інших нормативних актах у галузі дитинства.

Засадами нового Базового компонента дошкільної освіти виступили: визнання самоцінності дошкільного дитинства, його особливої ролі в розвитку особистості; збереження дитячої субкультури; створення сприятливих умов для формування особистісної зрілості дитини, її базових якостей; пріоритет повноцінного проживання дитиною сьогодення у порівнянні з підготовкою до майбутнього етапу життя; повага до дитини, врахування індивідуального особистого досвіду дошкільника; компетентнісний підхід до розвитку особистості, збалансованість набутих знань, умінь, навичок, сформованих бажань, інтересів, намірів та особистісних якостей і вольової поведінки дитини; надання пріоритету соціально-моральному розвитку особистості, формування у дітей уміння

узгоджувати особисті інтереси з колективними; формування у дітей цілісної, реалістичної картини світу, основ світогляду.

У процесі розв'язання ігрових, зображувальних і практичних завдань, запропонованих дитині з навчальною метою, разом з інтересом до нової діяльності виникає й активне ставлення до того, з чим знайомлять її дорослі, що пропонують засвоїти. Це ставлення позитивно впливає на прийняття нею нових вимог до способів діяльності. Завдяки цьому, попри відсутність навчальних мотивів діяльності, у дитини можуть виникати пізнавальні і навчальні мотиви конкретних дій.

Програма дошкільного навчання повинна наближати дитину до навчання за шкільною програмою (розширювати її світогляд, готувати до предметного навчання), бути програмою дитини (відповідати її інтересам і потребам), а сам процес - позбавленим грубого тиску на неї, перебудовувати під впливом педагогічних дій стосунки дитини з навколишньою дійсністю, змінювати характер її діяльності, свідомість. За твердженням Л. Виготського, навчанню належить провідна роль у психічному розвитку дитини: воно випереджує розвиток, веде його за собою. Багато теоретичних положень викладено у дослідженнях О. Леонтьєва, П. Гальперіна, Л. Божович, Д. Ельконіна, О. Запорожця, В. Давидова.

Ураховуючи актуальність окресленої проблеми та її недостатню розробленість, обумовили вибір теми дослідження: **«Соціально-педагогічний зміст ігрової діяльності дітей дошкільного віку»**.

Об'єкт дослідження – ігрова діяльність дітей дошкільного віку.

Предмет дослідження – соціально-педагогічний зміст ігрової діяльності дітей дошкільного віку

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати, змістовно розробити й експериментально перевірити врахування соціально-педагогічного змісту ігрової діяльності дітей дошкільного віку у ДНЗ.

Відповідно до об'єкту предмету, мети, визначено **завдання дослідження:**

- Проаналізувати сучасний стан вивчення проблеми соціально-педагогічного змісту ігрової діяльності.
- Дослідити врахування соціально-педагогічного змісту ігрової діяльності дітей дошкільного віку у ДНЗ
- Розробити рекомендації майбутнім соціальним педагогам щодо врахування соціально-педагогічного змісту ігрової діяльності дітей дошкільного віку .

Структура роботи. Бакалаврська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, додатків, списку використаної літератури.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Вивчивши і проаналізувавши соціально-педагогічну, навчально-літературу та врахувавши результати дослідження можна зробити наступні висновки:

1.Рольова гра є провідним видом діяльності дошкільників. Оскільки, потреба у спілкуванні, емоційному заохоченні вимагає від дитини цілеспрямованої зосередженості і запам'ятовування.

Гра впорядковує не тільки поведінку дитини, але і його внутрішнє життя, допомагає зрозуміти себе, своє ставлення до світу, допомагає проявити ініціативу і творчу активність.

У грі дитина вчиться контролювати і оцінювати себе, розуміти свої дії і правильність їх виконання. Саме самостійне регулювання дій перетворює дитину в свідомого суб'єкта життя, робить його поведінку усвідомленою і довільною.

2.Соціально педагогічний зміст ігрової діяльності повинен відповідати розвитком науково-технічного прогресу. Майбутньому соціальному педагогу, вихователю необхідно створити умови для відображення цього в сюжетно-рольових іграх дітей.

Збагачувати зміст дитячої гри використанням різних методів і прийомів таких як: спостереження, екскурсії, зустрічі з людьми різних професій, читання художньої літератури, розповідь вихователя про працю дорослих, використання ілюстрацій, інсценівки літературних творів, етичні бесіди, безпосередню участь вихователя в грі, пропозиції, поради, роз'яснення, питання спрямовані на підказ дітям можливої реалізації задуму, спільне виконання з дітьми будівель, показ прийомів конструювання і ін

Ігрова діяльність наділена найбільшими можливостями для формування дитячої спільності, у ній найповніше активізується суспільне життя дітей.

1. Методичні рекомендації майбутнім соціальним педагогам щодо врахування соціально-педагогічного змусту ігрової діяльності допоможуть диференціювати нові види діяльності дитини: формувати зображувальну діяльність, освоювати основні елементи праці і навчання. Використання ігрових прийомів, дидактичних ігор забезпечує відповідність природі дитини дошкільного віку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андреева И. Н. Об истории развития понятия «эмоциональный интеллект» [Текст] / И. Н. Андреева // Вопросы психологии. – 2008. – № 5. – С. 83-95.
2. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі»/Наук. кер. та заг. ред. О.Л. Кононко. – 3-тє вид., випр. – К.: Світич, 2009. – 430с.
3. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні // Дошк. виховання, 1999. – № 1. – С. 6-19.
4. Безпалько О.В. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях / О.В. Безпалько О.В. – К.: Логос, 2003. – 118с.
5. Бирюков С. Д. Предикторы успеваемости в структуре флюидного интеллекта [Текст] / С. Д. Бирюков, Е. Ю. Ходакова // Интеллект и творчество: сб. науч. тр. / РАН. Ин-т психологии; отв. ред. А. Н. Воронин. – М., 1999. – С. 66-78.
6. Брунер Дж. О познавательном развитии [Текст] / Дж. Брунер // Исследование развития познавательной деятельности. – М.: Педагогика, 1971. – 412 с.
7. Брунер Дж. Психология познания [Текст] / Дж. Брунер. – М: Прогресс, 1977. – 411 с.
8. Буланова-Топоркова М. В. Педагогика и психология высшей школы [Текст]: учеб. пособие для студентов и аспирантов вузов / М. В. Буланова-Топоркова, А. В. Духавнева, Л. Д. Столяренко. – 2-е изд., доп. и перераб. – Ростов н/Д: Феникс, 2002. – 543 с.
9. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К.–Ірпінь : ВТФ «Перун», 2004. – 1440 с.

10. Выготский Л. С. Собрание сочинений : в 6 т. / Л. С. Выготский ; [под. ред. А. М. Матюшкина]. – М. : Педагогика, 1983. – Т. 3 : Проблемы развития личности. – 1983. – 368 с.
11. Гавриш Н., Иванова А. Гра – стратегія як засіб формування творчої особистості // Дошкільне виховання. – 2004. – №1. – С.8-10.
12. Гриндер, М. НЛП в педагогике. Исправление школьного конвейера [Текст] / М. Гриндер, Л. Лойд. – М.: Ин-т общегуманит. исследований, 2001. – 311 с.
13. Дитина в дошкільні роки. Програма розвитку, навчання та виховання дітей. – Запоріжжя: ЛПІС, 2000. – 268с.:іл.
14. Дитина: Програма виховання і навчання дітей дошкільного віку. – К.: „Богдана”, 2004. – 232с.
15. Дружинин В. Н. Психология общих способностей [Текст]: учеб. пособие / В. Н. Дружинин. – 2-е изд., расшир. и доп. – СПб.: Питер, 2002. – 359 с.
16. Дружинин В. Н. Структура психометрического интеллекта и прогноз индивидуальных достижений [Текст] / В. Н. Дружинин // Интеллект и творчество: сб. науч. тр. / РАН, Ин-т психологии; отв. ред. А. Н. Воронин. – М., 1999. – С. 5-29
17. Електронний підручник «Математика в дитячому садку» http://www.ignom.ru/books/metlina_matematika_v_detskom_sadu.html
18. Жан Пиаже: теория, эксперименты, дискуссия / Под ред. Л. Ф. Обуховой и Г. В. Бурменской. — М.: Академия, 2001. — 234с.
19. Корнилов С. А. Лонгитюдное исследование академических, творческих и практических способностей как предпосылок успешности обучения [Текст] / С. А. Корнилов, Е. Л. Григоренко, С. Д. Смирнов // Вопросы психологии. – 2009. – №5. – С. 138-149.
20. Крутій К.Л. Розвиваємо у дитини мовлення, інтелект і здібності. – Запоріжжя: ЛПІС. Лтд, 1999. – 60с.

21. Люсин Д. В. Современные представления об эмоциональном интеллекте [Текст] / Д. В. Люсин / Социальный интеллект: теория, измерение, исследования / под ред. Д. В. Люсина, Д. В. Ушакова. – М.: Ин-т психологии РАН, 2004. – С. 29-36.

22. Математическая подготовка детей в дошкольных учреждениях. Сост. В.В.Данилова. – М.: Просвещение, 1987. – 175с.

23. Навчання дітей у дитячому садку
<http://www.detskiysad.ru/ucheba.html>

24. Носенко Е. Л. Емоційний інтелект як соціально значуща інтегральна властивість особистості [Текст] / Е. Л. Носенко // Психологія і суспільство. – 2004. – № 4. – С. 95-109.

25. Носенко Е. Л. Емоційний інтелект: концептуалізація феномену, основні функції [Текст]: моногр. / Е. Л. Носенко, Н. В. Коврига. - К.: Вища шк., 2003. – 126 с.

26. О связи интеллектуальных и личностных характеристик студентов с успешностью их обучения [Текст] / С. Д. Смирнов, Т. В. Корнилова, С. А. Корнилов, С. И. Малахова // Вестник Московского университета. Сер.

27. Піроженко Т.Психічний розвиток дитини дошкільного віку. Запоріжжя, 2003.- 123с.

28. Психогенетика [Текст]: учебник для вузов / И. В. Равич-Щербо, Т. М. Марютина, Е. Л. Григоренко; под ред. И. В. Равич-Щербо. – М.: Аспект-Пресс, 2003. – 477 с. Холодная М. А. Когнитивные стили. О природе индивидуального ума [Текст] / М. А. Холодная. – 2-е изд. – СПб.: Питер, 2004. – 384 с. 20. Гриндер, Д. Из лягушек в принцы [Текст] / Д. Гриндер, Р. Бэндлер. – М.: Флинта, 2000. – 224 с.

29. Психология. – 2007. – №3. – С. 82-87. 61 12. Корнилова, Т. В. Интеллект и творчество студентов в условиях инновационного обучения [Текст] / Т. В. Корнилова // Национальный психологический журнал. – 2006. – №1.– С. 107- 109.

30. Пулькина О. А. Взаимосвязь успеваемости студентов педагогических вузов с их темпами восприятия [Текст] / О. А. Пулькина // Вестник МГОУ. Сер. Психологические науки. – М.: Изд-во МГОУ. – 2007. – № 3. – С. 85-89.

31. Развитие познавательных способностей в процессе дошкольного воспитания / Под ред. Л.А.Венгера. – М., Просвещение, 1986. – 345с.

32. Развитие познавательных способностей в процессе дошкольного воспитания. / Под ред. Л.А.Венгера. – М.: Педагогика, 1986. – 22с.

33. Русова С. Ф. Вибрані твори : у 2 кн. / С. Ф. Русова ; за редакцією Є. І. Коваленко ; упоряд., прим. Є. І. Коваленко, І. М. Пінчук. – К. : Либідь, 1997. – Кн. 1. – 1997. – 320 с/

34. Смирнов С. Д. Педагогика и психология высшего образования: от деятельности к личности [Текст]: учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / С. Д. Смирнов – М.: Изд. центр «Академия», 2001. – 304 с.

35. Смульсон М. Л. Психологія розвитку інтелекту [Текст] / М. Л. Смульсон. – К.: Нора-друк, 2003. – 298 с. 6. Холодная, М. А. Психология интеллекта. Парадоксы исследования [Текст] / М. А. Холодная. – 2-е изд., перераб. и доп. – СПб.: Питер, 2002. – 264 с.

36. Смульсон М. Л. Психологія розвитку інтелекту в ранній юності: автореф. дис. ... д-ра психол. наук: 19.00.07 / Смульсон Марія Лазарівна; Ін-т психології ім. Г. С. Костюка АПН України. – К., 2002. – 36 с.

37. Степанова Т.М. Диференційоване навчання дітей дошкільного віку математики. Різномірні програми.- Миколаїв, 1997. – 27с.

38. Студент и образовательное пространство: мотивация и социально-профессиональные ориентации [Текст]. – Самара: Самарский университет, 2001. – 180 с.

39. Фунтиков О.А. Теоретические основы умственного развития дошкольников. – Симферополь: Таврида, 1999. – 304с.

40. Холодная М. А. Сенсорно-эмоциональный опыт как когнитивная составляющая в структуре индивидуального интеллекта [Текст] / М. А.

Холодная // Психологические проблемы индивидуальности. – Вып. 1. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1983. – С. 59-61.

41. Цуканова В. Порівняльний аналіз інтелектуального потенціалу та причин навчальної неспішності [Текст] / В. Цуканова // Психологія та суспільство, 2001. – №4 (6). – С. 104-114.

